

„Jaz, gospod, se imenujem širokin in se znam razširjati“.

„Torej pokaži mi, kaj umeš!“

„Gospod, hitro odjahajte — hitro nazaj v gozd!“ je klical širokin, ter se je začel napihovati.

Kraljevič ni razumel, čemu bi moral proč jahati, a kadar je videl, da dolgin beži na vse pretege k gozdu, je izpodbodel konja, ter je dirjal za njim. Bil pa je tudi skrajni čas, da je odjahal, kajti drugače bi ga bil širokin zmečkal s konjem vred; ko mu je trebuh nagloma na vse strani rastel, bilo ga je namreč hipoma povsod polno, kakor bi se bila privalila kaka gora. Kmalu potem se je nehal širokin napihovati, odpihnil je, da so se gozdi pripogibali, ter se napravil zopet takšnega, kakoršen je bil poprej.

„Zelo si me ugnal“, mu je rekel kraljevič, „ali enakega junaka ne najdem vsaki dan; pojdi z menoj!“

In tako so jo potem mahali dalje. Ko so prišli blizu k omenjenim pečinam, so srečali človeka, ki je imel oči zavezane z robcem.

„Gospod, to je naš tretji tovariš“, je povedal dolgin, „vzemite ga tudi v službo, res, da vam ne bo jedel zastonj“.

„Kdo pa si ti?“ popraševal je onega kraljevič, „in zakaj imaš zavezane oči, saj ne vidiš poti?“

„Hej, gospod! ravno narobe! Ravno zato, ker preveč vidim, moram si zavezovati oči. Z zavezanimi očmi vidim tako, kakor kdo drug z nezavezanimi. Kadar si jih pa razvežem, pregledam vse skoz in skoz, in če kaj pogledam ostro, to se vzame z zubljem, in kar ne more goreti, to se razleti na same kosce. Zato se imenujem bistrovidec“.

Na to se je obrnil proti nasprotni pečini, odvezal robec, ter je uprl na njo svoje žareče oči. In pečina je začela pokati in kosi so leteli od nje na vse strani in v kratkem ni ostalo ondi drugo, kakor kup peska. V tem pesku pa se je nekaj lesketalo, kakor ogenj. Dolgin je došel po tisto, ter prinesel kraljeviču — bilo je čisto zlato.

„Šment in plent, enakega junaka pač ni mogoče z denarjem preplačati“, je dejal kraljevič, norc bi bil, ki bi ne hotel uporabiti tvoje službe. Toda, če imaš tako izvrsten vid, poglej vender, ter mi reci, ali imam še daleč v železni grad in kaj se tam zdaj godi?“

„Ako bi, gospod, sami jahali“, je odgovoril bistrovidec, „potem bi še v enem letu najbrže ne dohajali tja. Ali z nami dohajate tja še danes — ravno tam pripravljajo za nas večerjo“.

„In kaj tam dela moja nevesta?“

»Stolp visok in v njem je mreža,
za njo ihti deva sveža,
hud coprnik na njo preža«.

Kraljevič je nato rekel: „O pomozite mi jo rešiti, če ste moji prijatelji!“

In vsi trije so mu obljubili, da mu bodo pomagali. In potem so ga peljali k onim sivim pečinam

in preko tistega predora, ki ga je naredil v njih bistrovidec s svojimi očmi. In koderkoli jim je bilo kaj na potu, so takoj vse odstranili tisti trije tovariši. Ko pa je šlo solnce v zaton, je zagledal kraljevič pred seboj železni grad in kmalu je jahal po železnem mostu v grajska vrata. In čim je solnce zašlo, se je sam od sebe vzdignil železni most, vrata so se nakrat zaprla za njimi in kraljevič s svojimi tovariši je bil v železnem gradu zajet.

Ko so se tamkaj poozrli po preddvoru, je dal kraljevič svojega konja v konjušnico — bilo je zanj ondi že vse pripravljeno — in potem so šli noter. V preddvoru, v konjušnici, v grajski veži in v dvorinah so videli v somraku veliko ljudi, bogato opravljenih, gospodov in služabnikov, ali nihče izmed njih se niti ganil ni, vsi so bili okameneli. Prehodili so nekoliko dvoran, ter prišli v jedilnico. Ta je bila razsvetljena, v sredini je bila pogrnjena miza, na njej dovolj ukusnih jedi in pijač in pogrnjeno je bilo ravno za štiri osebe.

Spočetka so dolgo čakali, ter mislili, da kdo pride; ko pa dolgo nikogar ni bilo, so zasedli mizo, ter jedli in pili, kolikor se jim je poljubilo.

(Konec prih.)

***** ***** Novice. ***** *****

— Osebnosti. Višji okrajni komisar v Litiji gosp. Štefan Lapajne pride k okrajnemu glavarstvu v Ljubljani, gosp. Anton Klein pa v Litijo. Okrajni komisar v Ljubljani gosp. Karol grof Künigl je poklican v službovanje k deželni vladi — Domobranski evidenčni asistent v Litiji gosp. Anton Krisch pride k okrajnemu glavarstvu v Ljubljano, v Litijo pa pride gosp. Matija Trampuš iz Maribora. — Notarski kandidat v Kranju g. Alojzij Krajnc je imenovan notarjem v Senožečah. — Deželnovladni koncipisti gg. Žiga baron Gussich, Friderik grof Hardegg in Ernest Kordin so imenovani za okrajne komisarje. Konceptni praktikant gospod dr. Fran Vončina je imenovan deželnovladnim koncipistom. Okrajni komisar v Ljubljani g. dr. Pilshofer je premeščen k glavarstvu v Postojno — Proštom v Gorici je imenovan gosp. dr. Alojzij Faidutti.

— Druga slovenska umetniška razstava se je otvorila v soboto 20. t. m. Otvoritev je bila svečanostna. Aranžma je posrečil jako okusno in jury je sprejela približno poldrugsto umotverov; nad 70 del pa je bilo odklonjenih. Otvoritev ni bila samo edino umetniškega pomena, nego splošno kulturnega. Pri nas je upodabljaajočo umetnost, katero so včasih naši predniki mnogo bolj gojili kakor mi do zadnjih let, dvignilo iz smrtne spanja slovensko umetniško društvo. S prvo razstavo smo pokazali tujcem, da smo Slovenci popoln narod, da imamo svoje zastopnike na vseh poljih umetnosti, pokazali smo, da imamo pravico reči, da smo kulturni narod. Kakor pa je bila prva razstava le bolj namen, gorenje dejstvo konstatirati, tako bo pokazala druga izložba, da stopamo korak za korakom navzgor in se bližamo, oziroma smo tudi ponekod že dosegli svetle višave čiste umetnosti.

— Ivan Vrhovec. † Po večletni, težki bolezni je umrl v petek slovenski rodoljub in znanstvenik, gosp. profesor Ivan Vrhovec. Pokojnik, ki je dosegel starost 50 let, je bil

rodom Ljubljancem. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, vseučilišče pa na Dunaju. Služboval je kot profesor zgodovine v Novem mestu, kjer mu je mila usoda dala družico, ki je v težkih letih njegove bolezni skrbela zanj in mu stregla z upravnimi brezprimerno požrtvovalnostjo in ljubeznijo, pred nekaj leti pa je prišel v Ljubljano, kjer ga je sedaj zalotila smrt. Vrhovec je bil izboren učitelj. Znal si je pridobiti največjo ljubezen dijakov in znal je v dijakih obuditi zanimanje za zgodovino, posebno pa domačo zgodovino. In — kar štejejo pokojniku v posebno zaslugo — je to, da so bila njegova predavanja navdana narodnega duha in da je v srcih mladine razvnel ožjen narodne in domovinske ljubezni. Do zadnjega časa, ko ga je bolezen že toliko podrla, da se ni mogel ganiti, je ves svoj prosti čas posvečeval znanstvenemu delovanju. Spisal je dolgo vrsto znanstvenih razprav, za katere je z izvenredno marljivostjo sam nabral iz arhivov vse gradivo. Zlasti so znane njegove knjige „Germani in Slovani“, „Ljubljanski meščani v minulih stoletjih“ in „Zgodovina Novega mesta“. Spisal je pa še celo vrsto temeljitih razprav, ki so izšle v publikacijah „Slovenske Matice“ in „Ljubljanskega zvana“. Vrhovec je znal pisati tako zanimivo, da se vsi radi čitali njegove razprave.

— **Senzacionalna obravnava** se je vršila te dni pri deželni sodišči v Ljubljani. Pri ti obravnavi — tožen je bil neki Makso Staudinger, ker je ponaredil poročni list — se je šlo za to, ali je bil pred 3 leti umrl nadvojvoda Ernest poročen z Lavro Skublitz, s katero je imel četrto otrok, ali pa ni bil poročen — a gotovega se ni nič dognalo. Staudinger je bil obsojen na štiri mesece.

— **Ustanova za železničarje.** Kakor vsako leto, razdelili se bodo tudi letos razni dohodki od ustanov za pomoči potrebne, onemogle, nekdanje uslužbenke južne železnice, oziroma udove in sirote. Prošnje v to svrhu oddajo naj se najkasneje do 30. oktobra t. l. pri načelništvu južne železnice tu, kjer se tudi izvedo natančnejša pojasnila.

— **Tečaji za zdravljenje jecljajočih otrok.** Po razpisu e. kr. ministrstva za uk in bogočastje se bodo vršili tudi letos na Dunaju štiri tečaji za zdravljenje jecljajočih otrok. Teh se morejo udeleževati tudi ljudskošolski učitelji, da se nauče dotične metode. Tečaji bodo trajali pet tednov. Oglašiti se je za udeležitev pri okrajnem šolskem svetu mesta dunajskega uradnim putem najkasneje do 1. oktobra t. l.

— **Trgovska šola gremija trgovcev** se prične dne 28. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne. Istega dne ob 7. uri zjutraj se bodo polagali ponavljalni izpiti. Vsprejemalo in upisovalo se bode nove gojence početkom od 23. t. m. v pisarni trgovskega gremija Krojaške ulice št. 5, II nadstropje.

— **Konsum v konkurzu.** „Prvo kroparsko delavsko konsumno društvo“ v Kropi je bankrotiralo. Razglašen je konkurz in je konsum tudi že izbrisan iz združenega registra.

— **Tabor v Ljubljani,** ki ga je nameravala prirediti dne 12. oktobra katoliška stranka v Ljubljani, je vlada prepovedala, ker se je bilo bati krvavih izgrediv.

— **Občinske volitve v Novem mestu.** Pri teh volitvah, ki so se vršile v soboto, so v vseh treh razredih sijajno zmagali napredni kandidati.

— **Nakup plemenskih bikov.** Deželni odbor bo nakupil nekaj plemenskih bikov iz domače reje in te razdelil občinam, ki nimajo potrebnega števila bikov, proti polovični nakupni ceni. Biki morajo biti čistokrvnih pasem, 1½ do 2 leti stari. Odposlanec deželnega odbora bo nakupoval take bike: Dne 8. oktobra v Ljubljani na dvorišču e. kr. kmetijske družbe (na Poljanski cesti); dne 13. oktobra v Št. Vidu pri Zatičini na živinskem trgu; dne 18. oktobra v Postojni o priliki premovanja govedi. Če bi imela katera kmetijska podružnica v svojem okolju več lepih čistokrvnih mladih takih bikov, naj to sporoči deželnemu odboru, da se morebiti tudi tja odpošlje odposlanec deželnega odbora. — Oddaja bikov. De-

želni odbor kranjski bo tudi letošnjo jesen oddajal bike proti polovični nakupni ceni, in sicer one, ki jih bo nakupil iz domačih rej. Biki bodo cikaste (belanske), oziroma sive muricodolske pasme. Občine, na katere se bo v prvi vrsti oziralo pri razdelitvi teh bikov — pa tudi posamezni živinorejci — naj vložijo prošnje do dne 6. oktobra t. l. pri deželnem odboru v Ljubljani.

— **Deželne volitve na Štajerskem.** Nekatera okrajna glavarstva na Gornjem Štajerskem so že razpisala volitve volilnih mož. — Neki dunajski list trdi, da so imeli slovenski voditelji za Spodnji Štajer zaupni shod, na katerem se je sklenilo enoglasno, da se postavijo za kandidate pri bodočih deželnozborskih volitvah dosedanji poslanci. Glede abstinence pa se je sklenilo po daljši debati, da se prepuste poslancem proste roke. Koliko je na tem resnice, ne vemo. Nekak zaupni shod je bil v Celju.

— **Hitro uradovanje.** V „Edinosti“ čitamo pritožbo, da je bil neki Slovenec meseca junija pri tržaški policiji zaslišan v zadevi njegove domovinske pravice, da pa policija še do sedaj dotičnega akta ni doposlala namestništvu. To je potočen slučaj. Rešeni akt leži skoro štiri mesece pri policiji. Pri tej policiji vladajo pač posebne razmere.

— **Grozni stariši.** Kajžar Franc Duh in njegova žena Elizabeta z Raškegavrha (občina Raka) sta bila te dni aretirana, ker sta na sumu, da sta svojo lastno 11letno hčerko umorila. Preiskava je izkazala, da ima umrla deklica res prebito lobanjo. Duh in njegova žena sta pa tudi na sumu, da sta že prej, l. 1879. in 1890. umorila dva svoja otroka.

— **Samomor učiteljskega pripravnika.** V soboto zjutraj našli so v nekem ljubljanskem hotelu v podstrešni sobi ustreljenega učiteljskega pripravnika Avgust Bajca, sina učitelja v Renčah. Prišel je dan po prej v hotel in si najel sobo, v katero se je zaklenil. Nihče v hotelu ga ni videl, da bi šel ven. Ker ga tudi drugo jutro ni bilo iz sobe, začeli so trkati na vrata, in ker se dlje časa le ni nihče oglašil, so uslužbeni s silo odprli vrata. Našli so Bajca ležati na tleh v krvi in poleg njega revolver, s katerim se je ustrelil v desno senco. Zadel se je dobro in je bil takoj mrtev. Na nočni omarici se je dobil listek, na katerem prosi svoje stariše odpuščanja. Truplo se je prepeljalo v mrtvašnico k sv. Krištofu. Avgust Bajca je 19 let star in pretečeno leto obiskoval prvi razred učiteljskega, v katerem pa je padel iz nemščine. Dan pred smrtjo je imel ponavljalno skušnjo. Izpraševal ga je profesor Halada in ga zopet vrgel. To si je fant tako k srcu vzel, da se je ustrelil.

— **Poskušeno zastrupljenje.** Pred mariborskimi porotniki se je vršila pretečeni četrtek obravnava zoper Janeza in Katarino Fischer iz Maribora, ki sta skušala večkrat z arzenikom zastrupiti svojo prevžitkarico, 74letno Jožefo Kotnik. Žena je dobila 7letno, mož pa 18mesečno ječo.

— **Sinaho zaklal.** Poročali smo svoječasno, kako zverinsko je zaklal 55letni Ivan Škrk pri Trstu svojo sinaho dne 14. aprila t. l. Dne 17. t. m. je tržaško porotno sodišče obsodilo morileca na smrt.

— **Umor brez vzroka.** Dne 15. julija t. l. je prišel v Petrovče 27letni kretin Janez Sotošek, ki je ušel svoji materi iz Koprivnice. V Petrovčah je naletel nanj prvi 47letni delavec. Anton Mauc. Peljal je slaboumneža k občinskemu tajniku, naj ga zapre, a ta je Maucu svetoval, naj pelje kretina iz občine. Drugo jutro so našli Sotoška mrtvega za neko mejo. Imel je polno ran. Mauc je obstal, da ga je umoril z nožem, ker se mu je slaboumnež zoperstavil. Celjski porotniki so obsodili nečloveškega divjaka v osemletno ječo.

— **Od ameriškega predsednika Roosewelta** priporočuje se, da mnogo hodi in se sprehaja, ker se baje boji,